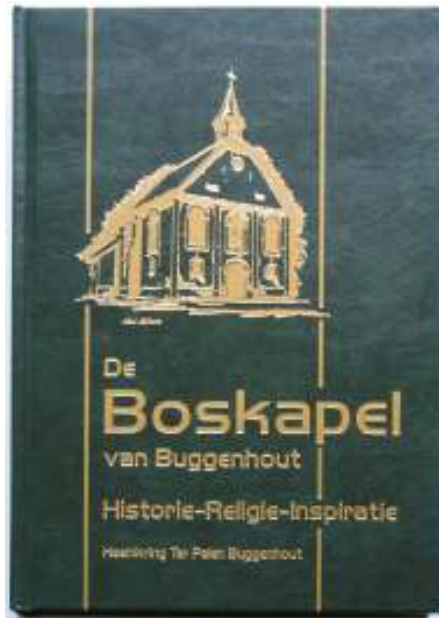

Nieuw boek van de heemkring: “De Boskapel van Buggenhout Historie-Religie-Inspiratie”

Eigenlijk zijn we toch wel erg trots op onze jongste spruit. Want dit boek is nu de verwezenlijking van een lang gekoesterde droom. Die droom is bijna zo oud als de heemkring zelf. Al van bij

de start was dit één van de vele doelstellingen: ooit nog de **geschiedenis van de boskapel** schrijven. Dit artikel is dan ook voor een groot gedeelte geënt op de toespraak die onze voorzitter Guido Van De Velde hield bij de voorstelling van het nieuwe boek op vrijdag 9 februari 2007 in zaal Nicolaas.

Zo'n dertien jaar geleden, welbepaald in het meinumner van ons tijdschrift 1993, kondigde **Petrus Servaes** het werk al aan en voorzag hij het verschijnen ervan in 1994. Hij vroeg toen om medewerking en fotomateriaal. Maar zo'n project komt niet zo maar als een akkefietje tot stand en ook voor Petrus was er nog zo veel ander werk te doen. Toch is onze overleden erevoorzitter de

eerste die we moeten danken voor zijn opzoekwerk en zijn geschriften. We vinden ze trouwens ook in ons boek terug.

Na zijn dood in 2000 kwam een **werkgroep** tot stand die het project verder zou zetten, want het jubileumjaar 2004 (volgens de traditie 500 jaar Boskapel) leek een mooie streefdatum. Guido Van De Velde, Jos Bruyland, Jean-Pierre Vandelanotte, Rosette Rottiers en Ludo Cosijns brachten samen heel wat vergaderuurtjes door in de Opdorpse pastorie en langzaam kreeg het naamloze project een structuur, een vorm en Paul Mellaerts zorgde voor een aantrekkelijke kافت.

Maar onze collega's van de **Geschied- en Heemkundige Kring van Londerzeel**, gooiden in 2003 - gelukkig - roet in het eten. Eén van hun medewerkers, vond archiefstukken in het Fonds della Faille over de Groot-Londerzeelse geschiedenis en daarbij ook documenten die verwezen naar de boskapel. Maar zo'n teksten lees je niet in een handomdraai, ze vragen weer weken studie in de paleografische werkgroep: bestuderen, ontcijferen, interpreteren... We danken dan ook van harte voorzitter Frans Vrankaert en zijn medewerkers voor hun hulp daarbij. Zo kwamen we in het bezit van de (voorlopig) eerste documenten en tekeningen over onze boskapel uit de jaren 1580.

We zijn natuurlijk ook heel wat dank verschuldigd aan ons aller **Jan de Rijcke**. Niet omdat hij de bekendste Buggenhoutenaar was, zijn familie woonde immers in Mechelen. Toch leren we uit bovengenoemde documenten dat hij nog tijdens zijn leven de kapel zou hebben gebouwd en dat als dank voor een bijna miraculeuze genezing. Het lijkt dan wel een wrede speling van het lot dat hij in datzelfde bos bij een jachtongeval om het leven kwam op die bewuste winterse decemberdag in 1504. We leren uit diezelfde documenten dat hij toen 78 jaar oud was, voor die tijd een uitzonderlijk hoge

Voorzitter Guido Van de Velde bij de voorstelling van het boek

leeftijd. Nog een verrassing voor ons die dachten dat we te maken hadden met een man in de volle kracht van zijn leven. We weten nu ook dat hij een goede vriend was van de toenmalige Brabantse hertog Philips de Schone (1478 - 1506). Na het ongeval werden het stoffelijk overschot en het everzwijn op verzoek van de hertog naar Brussel overgebracht. Jan de Rijcke werd daarna in Mechelen begraven, over het everzwijn zwijgen de documenten verder in alle talen...

Toch vermoedde onze voorzitter Petrus Servaes al dat de geschiedenis van de kapel nog verder teruggaat en zeker te maken

heeft met de verering voor de Moeder van Smarten, de Nood Gods in **Merchtem** sinds de 14e eeuw. Buggenhout behoorde ooit zelf nog tot die grote Merchtemse moederparochie. Misschien moeten we zelfs de Franken danken en de eerste missionarissen in de streek die oude heilige plaatsen een christelijke inhoud gaven...

Onze dank gaat ook uit naar de **familie van Marselaer** uit de 16e - 17e eeuw. Het was immers de Antwerpenaar Adriaen van Marselaer, die tussen 1570 en 1590 de streek van zijn voorouders bezocht en terecht kwam in Steenhuffel en in het bos bij de boskapel. Hij was zo goed om die verhalen te noteren en tekeningen te maken. Nu maken wij dankbaar gebruik van zijn schets van de boskapel in die tijd en van de gedenkzuil met het "bekende" opschrift, dat

herinnerde aan de dood van Jan de Rijcke.

Pastoor Redant belichtte de spirituele uitstraling van onze boskapel.

En nog is het p a k k e t bedankingen niet uitgeput. Ook **N a p o l e o n** moeten we in onze hulde betrekken. We

weten immers nog wel uit onze geschiedenislessen dat na 1789 de Fransen zo vriendelijk waren om hun revolutie naar heel Europa te

exporteren. Ook onze gewesten kwamen aan de beurt. Die Franse revolutionairen hadden het niet zo begrepen op godsdienst, kerken en kloosters. Die mochten wat hen betreft totaal verdwijnen. Ze gooiden het dagelijks leven van onze voorouders totaal overhoop met de afschaffing van oude gewoonten en oude machten, voerden nieuw geld en zelfs een nieuwe jaartelling in en sloten kerken en kapellen. Het moet ons dan ook niet verwonderen dat in 1799 de “Kappelle van Buggenhaut-bosch” te koop werd aangeboden, samen met een tweede (de Weiveldkapel). En ja, zo geschiedde. Citoyen

*Guido Keppens bracht een evocatie
“Achter de boskapel”*

Lageye uit Gent bleek de koper, niet uit godsvrucht maar gewoon voor de bouwmaterialen. Het was zijn bedoeling om die beide kapellen af te breken. Maar ook toen al waakte de administratie over de lettertjes van de wet... en die was overtreden, want voor de verkoop van een kapel in een bos was een voorafgaande officiële toestemming nodig... en die was niet aangevraagd. Enfin, een hele administratieve papiermolen vooraleer de uiteindelijke toestemming tot afbraak werd gegeven. Niets kon de boskapel nog redden van de afbraak... en toch staat ze er nu nog!

*Schepen van cultuur en toerisme Jan Jacobs
belichtte de betekenis van de boskapel voor Buggenhout*

Waarschijnlijk hebben we dat wel te danken aan Napoleon, die ondertussen aan de macht was gekomen en met de paus en de Kerk een overeenkomst had gesloten. In dat “Concordaat” verdween de verwoede godsdiensthaat en werd de vrijheid van eredienst hersteld... Oef, voor de boskapel.

Ook de familie **de Lévis-Mirepoix** moeten we gedenken in onze gebeden. Zij zijn de erfgenamen van de grootbosbezitters en eigenaars van de boskapel. Dat bos is tijdens de Eerste Wereldoorlog duchtig uitgedund door de Duitse bezetter, die maar niet genoeg kreeg van de grote houtvoorraad. Maar de oorlog had wel iedereen

armer gemaakt en de adellijke familie achtte de tijd rijp voor de verkoop van haar boseigendommen in Buggenhout. Zo werden de Boerenbond en een Nederlandse houthandelaar Felix Clerckx eigenaar in Buggenhoutbos. Felix Clerckx bouwde er een woning, waarvan nu nog de boswachter kan genieten.

Alleen de boskapel viel buiten de transactie. Want de familie de Lévis-Mirepoix schonk ze aan de **kerkfabriek** van Buggenhout. En dat is voor ons de gelegenheid om zowel de pastoor en de parochieploeg, de kerkfabriek en het gemeentebestuur als toezichthoudende en betalende overheid te danken voor de zorg waarmee ze sinds 1923 als nieuwe eigenaars voor de boskapel instaan. Nog maar een paar jaren geleden werd een volledige restauratie binnen en buiten voltooid in de aanloop naar de viering van 500 jaar boskapel.

Iedereen is het erover eens. De boskapel is Buggenhouts **erfgoed**. De kapel en de omgeving zijn dan ook sinds 2002 officieel beschermd.

Ons boek is natuurlijk geen eindpunt, maar een eerste mijlpaal. De geschiedenis van de boskapel is hiermee nog lang niet afgerond. Vele vragen zijn gesteld, maar nog niet beantwoord. Integendeel, misschien is dit een aanzet voor nieuw materiaal en onbekende gegevens. Zo

bezorgde ons lid Jan Van Moer ons al **een eerste aanvulling**. In de

kinderbibliotheek van Abraham Hans verscheen ooit het verhaal “**De kapel in het Bos**” (we vermoeden van de hand van “meester” Petrus Cooreman). Het werd in 1966 heruitgegeven. We komen daar in één van de volgende nummers graag op terug.

In ons streekoverzicht van Nood Godskapellen vermeldden we in de onmiddellijke omgeving Baasrode, Grembergen, Zele, Sint-Amands, Merchtem, Lede, W a a s m u n s t e r , Schoonaarde. Maar we gingen onterecht voorbij aan onze buurgemeente **Lebbeke**. Ook daar wordt Onze-Lieve-Vrouw van Smarten aangeroepen en vereerd met een kapel in het centrum zelf, aan de D e n d e r m o n d s e

steenweg. Te meer omdat onze dorpsgenoot wijlen Louis Baert, geboren Lebbekenaar, weldoener en mecenas van de plaatselijke heemkring, de restauratie van deze kapel in zijn geboortestraat financierde.

Wie ons met materiaal of verhaal kan helpen om de geschiedenis van de boskapel te vervolledigen... we houden ons warm aanbevolen!

Guido Van De Velde en Ludo Cosijns